

2. Jednání podnikatele

A. Obsah semináře

Jednání podnikatele, procvičování právní úpravy na příkladech, upozornění na sporné či nejasné závěry judikatury

B. Klíčová slova

Jednání podnikatele, druhy zastoupení, statutární orgány, ředitel odštěpného závodu, souběhy, prokura, druhy prokury, filiální prokura, provozovna, nezmocněné jednatelství, formální a materiální publicita zápisů v OR, ratihabice.

C. Čítanka

- Dědič, J. Porušení pravidla „čtyř očí“, https://www.ksb.cz/docs/171030_karlovarske-pravnicke-dny.pdf
- Vybraná judikatura Nejvyššího soudu k jednání podnikatele: https://www.profipravo.cz/index.php?page=list&id_category=83&csum=1694c247
- Beran, K. a kol. Právní jednání a odpovědnost právnických osob po rekonstrukci českého soukromého práva. Bulletin Advokacie, (2018): <http://www.bulletin-advokacie.cz/pravni-jednani-a-odpovednost-pravnicky-ch-osob-po-rekonstrukci-ceskeho-soukromeho-prava?browser=mobi>
- Nejvyšší soud opětovně k souběhu funkcí, <http://www.schaffer-partner.cz/cs/aktualita/3839-nejvyssi-soud-opetovne-k-soubehu-funkci>
- Sochorová, P., Drozdíková, A. Souběh funkcí – staronový rozbor, <https://www.pravniprostor.cz/clanky/pracovni-pravo/soubeh-funkci-staro-novy-rozbor-nepripustnosti-z-pera-nejvyssiho-soudu>
- Hurychová, K. Prokura v novém občanském zákoníku. <http://www.bulletin-advokacie.cz/prokura-v-novem-obcanskem-zakoniku?browser=mobi>
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 387/2016, ze dne 31.10.2017 – jednání za právnickou osobu: <https://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/jednani-za-pravnickou-osobu-106771.html>
- Urbanec, Krčmářová. Přičitatelnost vědomosti o určité skutečnosti právnické osobě, <https://www.epravo.cz/top/clanky/pricitatelnost-vedomosti-o-urcite-skutecnosti-pravnicke-osobe-108613.html>
- <https://www.josefkotasek.cz/podcasty/postaveni-podnikatele-a-zavod/>

D. Zadání na seminář

1. Záváš je hochštapler, který trpí bájnou lhavostí a rád se prezentuje jako podnikatel, třebaže nedisponuje žádným oprávněním a nikdy ani nevyvíjel žádnou podnikatelskou činnost. Většinu dne tráví v kavárně se svým kamarádem Gustavem. Gustav je na tom podobně

a velmi rád se prezentuje jako Závišův „prokurista“, což Záviš podporuje legendami o tom, kolik toho již se svým prokuristou vybudovali. Gustav uzavře jako „prokurista“ Záviše kupní smlouvu na nákup drahého PC s Janou. Ve smlouvě je uveden jako Závišův prokurista. Záviš navíc Janě několik dnů před uzavřením smlouvy představil Gustava jako svého prokuristu. Zavazuje smlouva Záviše?

2. Za podnikatele jednal skladník, který (v domnění, že tato jednací pravomoc náleží k jeho postavení skladníka), podepsal bez zvláštního zmocnění smlouvu s hodnotou plnění 2 mil. Kč. Druhá strana nyní zpochybnila uzavření smlouvy, neboť za podnikatele jednala osoba, která k tomu nebyla oprávněna. Bude tato argumentace úspěšná?
3. Prokurista fyzické osoby (velkopodnikatele s řadou závodů v ČR) podepsal smlouvu o prodeji nemovitosti podnikatele. Podnikateli se nelíbí kupní cena, kterou prokurista s kupujícím vyjednal. Napadá nyní smlouvu z následujících důvodů [posuzujte je vždy samostatně a nezávisle na ostatních, u jiných variant než pod písm. d) předpokládejte, že prokura byla rozšířena o dispozice s nemovitostmi – jde tedy o tzv. rozšířenou prokuru]:
 - a. smlouva je neplatná, protože darování v hospodářském styku není přípustné a je v rozporu s dobrými mravy i obchodními zvyklostmi,
 - b. prokurista překročil meze svého oprávnění,
 - c. prokurista nebyl ke dni podpisu smlouvy ještě zapsán do OR,
 - d. prokurista měl podle stanoveného způsobu jednání jednat dohromady s ředitelem určeného odštěpného závodu podnikatele,
 - e. i když podle znění prokury mohl prokurista uzavřít smlouvy týkající se nemovitostí, překročil jednací pravomoc, kterou mu podnikatel vymezil ve smlouvě o prokuře (jednání jen do hodnoty 2 mil. Kč.),
 - f. prokurista smlouvu podepsal bez uvedení doložky o prokuře,
 - g. prokurista smlouvu uzavřel jako fyzická osoba a ze smlouvy nevyplývá, že jednal jménem podnikatele,
 - h. prokurista podepsal sám, ač byl pouze jeden ze tří prokuristů,
 - i. prokurista podepsal sám, ač byl pouze jeden ze tří prokuristů a podle zápisu v obchodním rejstříku se vyžadovalo společné jednání alespoň dvou prokuristů,
 - j. prokurista nejednal s péčí řádného hospodáře,
 - k. podpis prokuristy na smlouvě je zcela nečitelný,
 - l. jako prokurista vystupuje právnická osoba,
 - m. prokuristou byl zaměstnanec,
 - n. podpis prokuristy je na jiné listině než podpis kupujícího,
 - o. nikoliv podnikatel, ale dědicové podnikatele se domáhají neplatnosti smlouvy, neboť ta byla uzavřena po smrti podnikatele,
 - p. prokura v okamžiku podpisu smlouvy byla již odvolána, ještě ale nedošlo k výmazu z obchodního rejstříku,
 - q. prokurista jednal ve věci jiné pobočky závodu, než mohl podle prokury jednat,
 - r. prokurista byl již z funkce odvolán a tato skutečnost byla zapsána do OR (nebyla však ještě publikována v Obchodním věstníku),
 - s. změní se jakkoliv vaše závěry k předchozím otázkám, pokud prokurista nezastupoval FO nýbrž společnost s ručením omezeným?

4. Společnost ABC, s.r.o. provozuje v ČR čtyři závody, v Praze, Brně, Kyjově a v Ostravě. Ředitel ostravské pobočky jako zástupce společnosti vyjedná úvěrovou smlouvu s bankou; jménem společnosti ABC, s.r.o. pak podepíše úvěrovou smlouvu s bankou na částku 40 mil. Kč. Na smlouvě se přitom podepíše jako „ředitel ABC, s.r.o. – pobočka Ostrava“. Poté, co se o podpisu smlouvy (která není zrovna výhodná, protože úroky jsou o 3 % vyšší než u konkurenční banky) dozví jednatel, zašle bance přepis, ve kterém odmítá uzavření smlouvy s tím, že ředitel překročil své jednací pravomoci a uzavření smlouvy neschválila ani valná hromada, ani jednatelé společnosti. Banka trvá na tom, že smlouva byla uzavřena řádně. Bude argumentace společnosti ABC, s.r.o. úspěšná?
5. V souladu s § 1084 OZ stavba zřízená na cizím pozemku připadá vlastníkovému pozemku a vlastníku pozemku nahradí osobě, která zřídila na cizím pozemku stavbu v dobré víře, účelně vynaložené náklady. Společnost KN123, s.r.o. zřídila na pozemku XY, a.s. rekreační stavbu. Jde tedy o stavbu na cizím pozemku. XY nyní odmítá nahradit společnosti KN123 účelně vynaložené náklady a požaduje odstranění stavby. Argumentuje tím, že KN123 nebyla v dobré víře, neboť byla již před zahájením stavby ústně varována dopisem, který převzal a) statutární orgán společnosti, b) prokurista této společnosti, c) její generální ředitel a d) podnikový právník. Posudte všechny čtyři varianty z pohledu dobré víry KN123. Kdy lze vědomost dotčených osob přičítat společnosti?
6. Ekonomický náměstek větší obchodní společnosti podepsal jménem korporace směnku na 5 mil. Kč. Poté, co byla podána žaloba na plnění ze směnky, brání se akciová společnost tím, že její ekonomický náměstek (se kterým byl následně rozváznut pracovní poměr) neměl k jednání příslušnou plnou moc. Kdo bude podle vás ze směnky zavázán?
7. Společnost s ručením omezeným se domáhá zápisu změny způsobu jednání statutárního orgánu do obchodního rejstříku, a to v tomto znění: „Za společnost jedná vždy alespoň dva jednatele společně, anebo jeden jednatel společně s jedním prokuristou. Pokud má společnost pouze jednoho jednatele, je společné jednání jednatele a prokuristy vyloučeno.“. Posudte přípustnost takového způsobu jednání a odhadněte, jak na daný návrh bude reagovat rejstříkový soud.
8. Představenstvo akciové společnosti je tvořeno více členy. Způsob, jakým jedná představenstvo ve vztahu ke třetím osobám, určily stanovy; je také zapsán do obchodního rejstříku. K jednání jménem společnosti jsou podle zápisu v OR oprávněni vždy nejméně dva členové představenstva. Člen představenstva podepíše v zastoupení společnosti směnku.
 - a) Byla společnost při podpisu směnky řádně zastoupena a bylo jejím jménem řádně jednáno?
 - b) Lze argumentovat tím, že požadavek na jednání nejméně dvou osob představuje omezení jednatelského oprávnění statutárního orgánu, které není možno uplatňovat vůči třetím osobám, i když bylo zveřejněno?
 - c) Změníte názor, pokud podle stanov bylo k danému jednání potřeba souhlasu valné hromady?
 - d) Změníte názor, pokud podle stanov bylo k danému jednání potřeba souhlasu dozorčí rady?
 - e) Je jednání člena statutárního orgánu jednáním zástupce smluvního nebo zákonného? Jaké to bude mít důsledky v daném případě?

- f) Podpis směny dodatečně schválil ředitel společnosti. Je tím vše „napraveno“?
- g) Změníte názor, pokud by člen představenstva byl současně generálním ředitelem či programátorem? Je tato situace (souběh) vůbec právem dovolena?
9. Při odchodu na oběd pověří podnikatel (vesnický koloniál) uklízečku, aby během jeho nepřítomnosti „podávala zákazníkům informace“. Uklízečka je osoba rozumu mdlého (nicméně plně svéprávná) a v rozporu s touto instrukcí začne zákazníkům zboží i prodávat – za velmi nízké ceny. Podnikatel cestou z oběda potkává špalíry rozzářených obyvatel, z nichž každý nese nějaké „výhodné“ zboží z jeho prodejny. Posuďte danou situaci. Změní se nějak váš závěr, pokud by šlo o sestru podnikatele, která nemá k podniku žádný vztah?
10. Stručně charakterizujte jednotlivé způsoby zastoupení. Identifikujte riziková místa příslušných forem zastoupení a zaměřte se zejména na riziko jednání podstoupené jednou osobou jako zástupce podnikatele. Navrhněte vhodné řešení nejrůznějšího typu (smluvní úprava, vnitropodnikový předpis, zakladatelské právní jednání korporace, vnitřní uspořádání, jiné kontrolní mechanismy...).